

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**
MAŁGORZATA KRASNODEBSKA - TOMKIEL

Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (0-81) 532-35-31, 532-54-48,
743-77-30, Fax (0-81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

Lublin, dnia lipca 2011 r.

RLU-61-6/11/IM
p.o.

Decyzja RLU Nr 10/11

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) i § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. nr 107 poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, wskazanej w art. 24 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Tyszowcach,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.) **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki** w/w przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu, w obrocie z konsumentami następujących zapisów, zamieszczonych we wzorcu umownym „Umowa o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych”:

- a) „Zleceniodawca zobowiązuje się do (...): Zgłaszania wszelkich reklamacji z tytułu umowy najpóźniej w następnym dniu po ustalonym terminie wywozu nieczystości”;
- b) „O zmianie wysokości ceny Zleceńbiorca informować będzie w drodze ogłoszenia w prasie lokalnej”;
- c) „Zmiana ceny nie stanowi zmiany warunków umowy”;
- d) „Jeżeli Zleceniodawca zmienił adres, siedzibę, lub inne dane i nie złożył u Zleceńbiorca stosownych dokumentów, faktury i wszelka korespondencję

wysyłana do Zleceniodawcy uznaje się za dostarczoną ze wszystkimi skutkami prawnymi”;

- e) *„Zaleganie przez Zleceniodawcę z zapłatą przez 2 miesiące upoważnia Zleceniobiorcę do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia i zaprzestania świadczenia usługi”*

stanowiących postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się** zaniechanie ich stosowania, poczynwszy od 28.01.2011r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50 poz. 331 ze zm.)

nakłada się na Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Tyszowcach karę pieniężną w wysokości **3344 zł** (słownie: trzy tysiące trzysta czterdzieści cztery złote), płatną do budżetu Państwa, w związku z dopuszczeniem się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonał, w związku ze skargą konsumenta, analizy wzorca umownego „Umowa o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych”, stosowanego przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Tyszowcach (dalej: PUK lub Przedsiębiorca). Analiza wskazanego wzorca „Umowa o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych” (dalej: Umowa) wykazała, że zawiera on zapisy, które mogą stanowić niedozwolone postanowienie umowne wpisane do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych prowadzonego przez Prezesa UOKiK. W związku z tym, Postanowieniem Nr 18/11 z dnia 14 stycznia 2011r. zostało wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne przeciwko PUK, pod zarzutem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, opisanych w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wskazany przepis stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Nie stanowi zbiorowego interesu konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów są bezprawne działania przedsiębiorcy, w tym stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ KPC (dalej: Rejestr), a także postanowień sprzecznych lub nie odpowiadających w pełni obowiązującym przepisom prawa, godzącym w interesy konsumentów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego Przedsiębiorca poinformował, że „nie neguje, że we wzorcu

umów o usługę w zakresie wywozu nieczystości stałych umieszczone zostały postanowienia, które zostały wpisane do rejestru klauzul zakazanych...”. Natomiast, zdaniem PUK, postanowienia te nie naruszały w rzeczywistości interesów konsumentów, a każdy z klientów podpisując umowę, akceptował jej treść. Przedsiębiorca w odniesieniu do poszczególnych, zakwestionowanych postanowień, wyjaśnił swoje intencje i opisał praktykę swojej działalności, która generalnie miała nie wpływać negatywnie na interesy konsumentów. Wskazał też, że nie miał świadomości, że treść Umowy może naruszać interesy konsumentów. Równocześnie PUK wyjaśnił, że przeanalizował stosowany wzorzec umowy i opracował nowy wzorzec, z uwzględnieniem stawianych mu przez Prezesa UOKiK zarzutów.

Prezes UOKiK ustalił, co następuje:

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., nr KRS 0000126386, prowadzi działalność jako usługodawca, m.in. odbierający i wywożący odpady komunalne. Taka działalność PUK prowadził w 2010r. na terenie siedmiu gmin, obsługując ok. 2500 usługobiorców. W związku z tą działalnością Przedsiębiorca stosuje wzorzec umowny: „Umowę o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych”. W oparciu o ten wzorzec PUK zawiera umowy cywilnoprawne. Z oferty tego Przedsiębiorcy korzystają głównie osoby fizyczne – konsumenci, zainteresowani odbiorem od nich odpadów komunalnych. Przedsiębiorca od 2001r. stosuje kilka nieznacznie różniących się wzorów umów, dotyczących wywozu nieczystości stałych. Począwszy od 2005r. wszystkie zakwestionowane postanowienia znalazły się w stosowanym przez PUK wzorcu umownym.

Następujące zapisy wzorca Umowy, stosowane przez PUK, zostały zakwestionowane przez Prezesa UOKiK:

1. § 3 pkt 5 „Zleceniodawca zobowiązuje się do (...): Zgłaszania wszelkich reklamacji z tytułu umowy najpóźniej w następnym dniu po ustalonym terminie wywozu nieczystości”;
2. § 8 pkt 2 „O zmianie wysokości ceny Zleceniobiorca informować będzie w drodze ogłoszenia w prasie lokalnej”;
3. § 8 pkt 3 „Zmiana ceny nie stanowi zmiany warunków umowy”;
4. § 9 pkt 3 „Jeżeli Zleceniodawca zmienił adres, siedzibę, lub inne dane i nie złożył u Zleceniobiorcy stosownych dokumentów, faktury i wszelka korespondencję wysyłana do Zleceniodawcy uznaje się za dostarczoną ze wszystkimi skutkami prawnymi”;
5. § 10 „Zaleganie przez Zleceniodawcę z zapłatą przez 2 miesiące upoważnia Zleceniobiorcę do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia i zaprzestania świadczenia usługi”;

W Rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, prowadzonym przez Prezesa UOKiK znajdują się natomiast m.in. następujące postanowienia:

- Nr 1976 „Zleceniodawca może składać w terminie jednego tygodnia reklamację w przypadku opóźnienia w wywozie (tel. 38-06-685)”;
- Nr 1191 „Wysokość czesnego i innych opłat określana jest odrębnym zarządzeniem podawanym do publicznej wiadomości na głównej tablicy ogłoszeń, najpóźniej miesiąc przed rozpoczęciem semestru, jak również jest publikowana na stronie internetowej: www.cek.pl”.
- Nr 400 „Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy”;
- Nr 1207 „W przypadku zmiany adresu, każda ze stron zobowiązana jest niezwłocznie pisemnie powiadomić o tym drugą stronę. W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, korespondencja kierowana na ostatni znany adres będzie uznawana za skutecznie doręczoną”;
- Nr 1979 „Zleceniobiorcy przysługuje prawo rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadku kiedy Zleceniodawca spóźnia się z zapłatą za usługi”.

Przedsiębiorca ustosunkowując się do postanowienia o wszczęciu postępowania, w sprawie stosowania przez niego praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, poinformował o rezygnacji ze stosowania zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK postanowień. PUK przedstawił, pismem z dnia 28.01.2011r., wzór zmienionej umowy o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych.

W nowym wzorcu postanowienie zawarte w **§ 3 pkt 5** Umowy zostało zmienione w ten sposób, że aktualnie nie ma ograniczenia co do terminu składania ewentualnych reklamacji. Brzmi ono: „*Zleceniodawca zobowiązuje się do (...) Zgłaszania wszelkich reklamacji z tytułu umowy najlepiej w następnym dniu po ustalonym terminie wywozu nieczystości*”.

Przedsiębiorca w nowym wzorcu zrezygnował z zakwestionowanych postanowień Umowy (**§8 pkt2 i §8 pkt3**), dotyczących znaczenia i sposobu zmiany ceny.

W zakresie zakwestionowanego postanowienia, zawartego w **§9 pkt3** Umowy, a dotyczącego skutku doręczenia korespondencji niezależnie od aktualnego adresu usługobiorcy, odpowiadające mu w nowym wzorcu PUK postanowienie wprowadza równorzędne obowiązki stron w zakresie zawiadamiania o zmianie danych, a przede wszystkim usuwa automatyczny skutek doręczenia na ostatni znany adres konsumenta. Przedmiotowe postanowienie brzmi obecnie następująco: „*Jeżeli Zleceniodawca zmienił adres, siedzibę lub inne dane zawiadamia o tym Zleceniobiorcę. Na zasadzie wzajemności podobne działania obowiązują Zleceniobiorcę*”.

W nowym wzorcu postanowienie zawarte w **§ 10** Umowy zostało zmienione w ten sposób, że aktualnie zniesiona została bezwzględna sankcja w postaci rozwiązania Umowy bez wypowiedzenia, w przypadku opóźnienia konsumenta w należnych PUK płatnościach. Aktualne brzmienie tego postanowienia to: „*Zaleganie przez Zleceniodawcę z zapłatą należności przez okres 2 miesięcy*”.

upoważnia Zleceniobiorcę do wypowiedzenia umowy i zaprzestania świadczenia usługi zgodnie z wypowiedzeniem terminie określonym w § 11 (...)”. Zgodnie zaś § 11 Umowy obowiązuje jednomiesięczny termin wypowiedzenia Umowy.

PUK osiągnął w 2010r. przychód w wysokości 1 600 165,58 zł.

Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Wszczynając wobec PUK postępowanie administracyjne, Prezes UOKiK postawił temu przedsiębiorcy zarzuty naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 tejże ustawy, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 pkt 1 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

W niniejszej sprawie postawiony PUK zarzut, aby mógł być skutecznie oceniony w ramach art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1, musi spełniać poniższe przesłanki:

1. naruszać zbiorowy interes konsumentów,
2. być działaniem bezprawnym,

Pierwsza przesłanka jest spełniona, gdy dane działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości, gdyż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy nieograniczonej z góry liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować, jest to zjawisko o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszym postępowaniu administracyjnym. Działania PUK, polegające na stosowaniu wzorca umownego, zawierającego zakwestionowane postanowienia, skierowane są do nieokreślonej z góry liczby osób poprzez skierowanie do nich oferty świadczenia usługi odbioru i wywozu odpadów komunalnych, na terenie kilku gmin południowo-wschodniej części województwa lubelskiego. W tym celu Przedsiębiorca posługuje się przygotowanym przez siebie wzorcem Umowy, który wiąże strony - Przedsiębiorcę i konsumenta, określając wzajemne prawa i obowiązki stron. Z oferty PUK mogły potencjalnie skorzystać wszystkie osoby zainteresowane, a zgodnie art. 6 i 6a ustawy z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 i z 2006 r. Nr 144, poz. 1042). z każde gospodarstwo domowe musi udokumentować - najczęściej umową z uprawnionym przedsiębiorcą – sposób pozbywania się odpadów komunalnych. W związku z tym krąg osób, które mogły zostać dotknięte stosowaną praktyką jest formalnie nieograniczony, nie możliwy z góry do określenia, a tym samym spełnia warunki uznania zaistnienia zbiorowego interesu konsumentów. Należy zatem uznać, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem zbiorowych interesów konsumentów. Spełniona została zatem pierwsza przesłanka warunkująca ocenę tej sprawy pod kątem art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Drugą przesłanką jest bezprawność, tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującym porządkiem prawnym. Pojęcie porządek prawny

obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych, jako zasady współżycia społecznego. Bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga kwestia, czy czyn sprawcy był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Źródłem tych zasad są normy prawa powszechnie obowiązującego oraz nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego (dobre obyczaje). O bezprawności działania decyduje, w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego, całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (uzasadnienie do wyroku z dnia 8 maja 2002 r., sygn. akt I I PKN 267/2001, wyrok Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna – Lex Polonica Prima).. Sąd Najwyższy wskazał, że o bezprawności działania można mówić wówczas, gdy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających określone działanie.

Okolicznościami tymi są:

- działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy,
- wykonywanie prawa podmiotowego,
- zgoda pokrzywdzonego oraz
- działanie w obronie uzasadnionego interesu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.10.1989 r. II CR 419/89 OSP 1990/11-12 poz. 377).

Zakwestionowanym działaniem PUK w ramach prowadzonego postępowania administracyjnego w niniejszej sprawie jest: posługiwanie się w stosunku do konsumentów – będących usługobiorcami w zakresie odbioru i wywozu odpadów komunalnych, postanowieniami tożsamymi pod względem treści z zapisami uznanymi już przez Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone klauzule umowne i wpisanymi do Rejestru niedozwolonych klauzul umownych.

Z treści art. 479⁴² k.p.c. wynika, że Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w sentencji wyroku przytacza treść postanowienia wzorca uznanego za niedozwolony i zakazuje jego stosowania. Z brzmienia art. 479⁴³ k.p.c. wynika również, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do Rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Stanowisko Prezesa Urzędu zawarte w niniejszej decyzji zostało poparte orzecznictwem SOKiK. Z wyroku SOKiK z dnia 25.03.2004 r. – sygn. akt XVII AmA 51/03 wynika, że wprowadzenie przez przedsiębiorcę do obrotu wzorca umownego zawierającego postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi przesłankę uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy, o czym stanowi art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że bezprawnym działaniem jest stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru, nawet jeżeli postanowienia te stosują przedsiębiorcy nie pozwani w procesie przed SOKiK na podstawie art. 479³⁶⁻⁴⁵ k.p.c.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku SOKiK na podstawie którego dokonany został wpis postanowienia do rejestru, o którym mowa w art.

479⁴⁵ k.p.c. została ostatecznie rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie o sygn. akt III SZP 3/06. W ślad za tym należy przyjąć, że orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, czyli w przypadku, gdy zakazana jest już jedna klauzula, jako niezgodna z prawem, a w obrocie gospodarczym w stosunku do konsumentów funkcjonuje zapis o treści analogicznej, jak ten w klauzuli zakazanej, celowe jest uznanie, że treść zapisu stosowana wobec konsumentów innych aniżeli ci dotknięci zapisem już zakazanym, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w postaci stosowania klauzul umownych wpisanych do rejestru klauzul uznanych za niedozwolone. Nie jest przy tym konieczne by treść badanego postanowienia wzorca umowy była literalnie identyczna jak treść postanowienia wpisanego do rejestru. Wystarczy by kwestionowane i porównywane postanowienie mieściło się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, by mogło korzystać z jej rozszerzonej prawomocności.

Zatem, dla stwierdzenia stosowania praktyki polegającej na bezprawnym naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień umowy uznanych za niedozwolone, konieczne jest wykazanie, że stosowane przez danego przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umownego są tożsame (mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru) z treścią wpisanego do rejestru postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolony na mocy stosownego orzeczenia SOKiK.

Ad pkt I sentencji decyzji:

Zakwestionowane przez organ antymonopolowy w niniejszym postępowaniu zapisy, zawarte były we wzorcu umownym, stosowanym w obrocie z konsumentami przez PUK, tj. w „Umowie o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych”.

a) Prezes UOKiK oceniał zapis § 3 pkt 5 Umowy: „Zleceniodawca zobowiązuje się do (...): *Zgłaszania wszelkich reklamacji z tytułu umowy najpóźniej w następnym dniu po ustalonym terminie wywozu nieczystości*”.

Jednocześnie w Rejestrze znajduje się następujący wpis: „Zleceniodawca może składać w terminie jednego tygodnia reklamację w przypadku opóźnienia w wywozie (tel. 38-06-685)”; (wpis nr 1976 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 9.03.2010r., sygn. akt XVII AmC 430/09).

Zarówno w przypadku klauzuli wpisanej do Rejestru, jak i w przypadku zapisu wzorca umownego, stosowanego przez Przedsiębiorcę, postanowienia te wywołują identyczne, tożsame dla konsumenta skutki. Wymieniona klauzula została uznana przez SOKiK za niedozwoloną, albowiem Sąd podzielił w pełni stanowisko Prezesa UOKiK, o tym, że jest ona niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385³ pkt 2 k.c., tj. oba te postanowienia mogą istotnie ograniczyć odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usługi. Zastosowany przez PUK zapis również wprowadza **rażąco krótki termin składania przez konsumenta reklamacji**, a nadto może

wywołać u konsumenta mylne wrażenie, że już po upływie jednego dnia traci on prawo dochodzenia roszczeń z tytułu nienależytego wykonania umowy.

b) Prezes UOKiK oceniał zapis § 8 pkt 2 Umowy: „*O zmianie wysokości ceny Zleceniobiorca informować będzie w drodze ogłoszenia w prasie lokalnej*”.

Jednocześnie w Rejestrze znajduje się następujący wpis: „Wysokość czesnego i innych opłat określana jest odrębnym zarządzeniem podawanym do publicznej wiadomości na głównej tablicy ogłoszeń, najpóźniej miesiąc przez rozpoczęciem semestru, jak również jest publikowana na stronie internetowej: www.cek.pl”; wpis nr 1191 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 1.03.2007r., sygn. akt XVII AmC 12/06).

Zarówno w przypadku klauzuli wpisanej do Rejestru, jak i w przypadku zapisu wzorca umownego, stosowanego przez Przedsiębiorcę, postanowienia te wywołują identyczne, tożsame dla konsumenta skutki. Wymieniona klauzula została uznana przez SOKiK za niedozwoloną, albowiem Sąd podzielił w pełni stanowisko Prezesa UOKiK, o tym, że jest ona niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. w związku z art. 384 § 1 k.c. **Każda bowiem umowa zawierana z konsumentem, z użyciem wzorca, wymaga jego doręczenia drugiej stronie umowy.** Wyjątkami od tej reguły, ustalonej w art. 384 § 1 k.c., są sytuacje wskazane z kolei w art. 384 § 2 k.c., jednak umowy o wywóz odpadów są w przeważającej mierze zawierane z konsumentami oraz nie mają one charakteru umów zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. Ogłoszenie o zmianie wysokości ceny za wywóz odpadów zamieszczone w prasie lokalnej nie stanowi wypełnienia, wynikającego z wskazanego przepisu k.c. obowiązku doręczenia kontrahentowi wzorca. Obowiązek doręczenia dotyczy zarówno pierwszej, zawieranej umowy, jak i kolejnych do niej aneksów, wprowadzających zmiany w treści już istniejącego stosunku prawnego. Brak w odpowiedni sposób dostarczonej konsumentom informacji o zmianach w umowie prowadzi do ukształtowania stosunku prawnego na zasadzie rażącej nierówności stron, co bezsprzecznie narusza dobre obyczaje i w istotny sposób godzi w interesy konsumentów.

c) Prezes UOKiK oceniał zapis § 8 pkt 3 Umowy: „*Zmiana ceny nie stanowi zmiany warunków umowy*”.

Jednocześnie w Rejestrze znajduje się następujący wpis: „Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy”; (wpis nr 400 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 19.01.2005r., sygn. akt XVII AmC 2/04).

Zarówno w przypadku klauzuli wpisanej do Rejestru, jak i w przypadku zapisu wzorca umownego, stosowanego przez Przedsiębiorcę, postanowienia te wywołują identyczne, tożsame dla konsumenta skutki. Wymieniona klauzula została uznana przez SOKiK za niedozwoloną, albowiem Sąd podzielił w pełni stanowisko Prezesa UOKiK, o tym, że jest ona niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385³ pkt 10,19,20 k.c. Oba przytoczone postanowienia uniemożliwiają konsumentowi wypowiedzenie umowy w przypadku zmiany wzorca (wprowadzenia nowego wzorca) w czasie trwania stosunku umownego na podstawie art. 384¹ k.c. Z obu przedmiotowych zapisów wynika jednostronne uprawnienie kontrahentów konsumentów do jednostronnej

zmiany istotnych warunków umowy (ceny), bez zagwarantowania prawa odstąpienia od umowy. Zapisy te tak samo naruszają ponadto dobre obyczaje, takie jak: zaufanie stron, poszanowanie prawa i rzetelność przedsiębiorcy.

d) Prezes UOKiK oceniał zapis § 9 pkt 3 Umowy: *„Jeżeli Zleceniodawca zmienił adres, siedzibę, lub inne dane i nie złożył u Zleceniobiorcy stosownych dokumentów, faktury i wszelka korespondencję wysyłana do Zleceniodawcy uznaje się za dostarczoną ze wszystkimi skutkami prawnymi”*.

Jednocześnie w Rejestrze znajduje się następujący wpis: „W przypadku zmiany adresu, każda ze stron zobowiązana jest niezwłocznie pisemnie powiadomić o tym drugą stronę. W przypadku nie powiadomienia o zmianie adresu, korespondencja kierowana na ostatni znany adres będzie uznawana za skutecznie doręczoną”; (wpis nr 1207 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 16.04.2007r., sygn. akt XVII Amc 43/06).

Zarówno w przypadku klauzuli wpisanej do Rejestru, jak i w przypadku zapisu wzorca umownego, stosowanego przez Przedsiębiorcę, postanowienia te wywołują identyczne, tożsame dla konsumenta skutki. Wymieniona klauzula została uznana przez SOKiK za niedozwoloną, albowiem Sąd podzielił w pełni stanowisko Prezesa UOKiK, o tym, że jest ona niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385³ pkt 9 k.c. Analogicznie SOKiK uznał niedozwolone postanowienie o treści: „W przypadku zwrotu pisma wysłanego na adres podany na wstępie niniejszej umowy bądź na adres korespondencyjny podany przez Nabywcę na piśmie z adnotacją: "nie podjęte w terminie", "adresat nieznany", "adresat zmienił adres" lub inna równoznacznością, uznawać się będzie, że adresat został powiadomiony prawidłowo i prawnie skutecznie.” (vide: wyrok SOKiK z dnia 17.10.2006r., sygn. akt XVII Amc 122/05). Przepis ten uznaje za niedozwolone postanowienie, które przyznaje kontrahentowi konsumenta uprawnienie do dokonywania wiążącej interpretacji umowy. W analizowanym postanowieniu PUK zastrzegł, że wysyłanie zawiadomień, tym także oświadczeń woli wysyłane na znany adres konsumenta będzie równoznaczne z ich doręczeniem konsumentowi. Oznacza to, iż tylko Przedsiębiorca – jako twórca wzorca umowy – **de facto decyduje o skuteczności doręczeń i wynikających z nich skutków prawnych**. Takie działanie narusza standardy prawne wynikające z przepisów kodeksu cywilnego oraz obowiązujących w obrocie dobrych obyczajów. Stosownie bowiem do treści art. 61 § 1 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. W razie wątpliwości, czy oświadczenie zostało złożone prawidłowo, a jego treść wywołuje przewidziane skutki prawne, podmiotem właściwym do rozstrzygnięcia tych kwestii jest sąd powszechny, a nie twórca wzorca, który – korzystając z przewagi kontraktowej – narzuca swoim kontrahentom treść wzorca. Za niedopuszczalne w obrocie, zwłaszcza konsumenckim i sprzeczne z dobrymi obyczajami należy uznać zapisy wprowadzające doręczenie zastępcze lub domniemanie doręczenia, które należą do dziedziny prawa procesowego. W tym stanie rzeczy należy uznać, że analizowane postanowienie narusza interesy konsumentów, umożliwiając Przedsiębiorcy działanie w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i jest tożsame

z postanowieniami wpisanymi do Rejestru zarówno pod względem treści, jak i stanu faktycznego.

e) Prezes UOKiK zakwestionował także zapis w postaci § 10 Umowy:

„Zaleganie przez Zleceniodawcę z zapłatą przez 2 miesiące upoważnia Zleceniobiorcę do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia i zaprzestania świadczenia usługi”.

Jednocześnie w Rejestrze znajduje się następujący wpis: „Zleceniobiorcy przysługuje prawo rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadku kiedy Zleceniodawca spóźnia się z zapłatą za usługi”; (wpis nr 1979 dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 9.03.2010r., sygn. akt XVII AmC 430/09).

Zarówno w przypadku klauzuli wpisanej do Rejestru, jak i w przypadku zapisu wzorca umownego, stosowanego przez Przedsiębiorcę, postanowienia te wywołują identyczne, tożsame dla konsumenta skutki. Wymieniona klauzula została uznana przez SOKiK za niedozwoloną, albowiem Sąd podzielił w pełni stanowisko Prezesa UOKiK, o tym, że jest ona niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c. Wbrew powszechnie obowiązującym obyczajom kupieckim **Umowa nie przewiduje, przed zastosowaniem sankcji w postaci jej wypowiedzenia, dodatkowego wezwania do zapłaty.** Przedsiębiorca nie bierze tym samym pod uwagę sytuacji losowych jakie mogą spotkać każdego człowieka. Brak rozróżnienia powodów, w wyniku których konsument popadł w zwłokę i zastosowanie w związku z tym surowej sankcji w postaci wypowiedzenia umowy, oznaczać może pozbawienie tym samym z dnia na dzień usługi w zakresie utrzymania porządku i czystości. Tożsamy skutek może powodować przedmiotowy zapis, zakwestionowany niniejszą decyzją. Jak stwierdził SOKiK, uzasadniając swoją ocenę przytoczonej wyżej klauzuli, narusza ona równowagę kontraktową stron, jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów.

Przedsiębiorca przedstawił pismem z dnia 28.01.2011r. nowy wzór umowy o usługę w zakresie wywozu odpadów stałych.

Odpowiednik postanowienia określonego w **pkt Ia** sentencji niniejszej decyzji, w nowym wzorcu nie zawiera już ograniczenia w czasie do składania ewentualnych reklamacji. Postanowienia wskazane z kolei w **pkt Ib i c** decyzji w nowym wzorcu zostały w ogóle pominięte. W odniesieniu do zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK postanowienia, jak w **pkt Id** sentencji decyzji, jego odpowiednik w nowym wzorcu umownym nakłada na obie strony umowy równorzędne obowiązki w zakresie informowania o zmianie adresu, siedziby i innych danych, jak też nie wywodzi automatycznych skutków prawnych doręczenia, w związku przesłaniem korespondencji na ostatni znany adres. Odpowiednik postanowienia określonego w **pkt Ie** sentencji niniejszej decyzji, w nowym wzorcu został zmieniony w ten sposób, że Przedsiębiorca zastrzegł sobie wprowadzić prawo rozwiązania Umowy, w przypadku zwłoki konsumenta w zapłacie należności, ale rozwiązanie takie może nastąpić tylko za 1-miesięcznym wypowiedzeniem. Takie rozwiązanie umożliwia konsumentowi uregulowanie zaległości i przy ciągłości świadczeń wobec niego pozostanie kontrahentem PUK, a to na skutek możliwego cofnięcia wypowiedzenia lub zawarcia nowej umowy.

Konsument może także w okresie wypowiedzenia zawrzeć umowę z innym usługodawcą.

Dokonane ustalenia uzasadniają stwierdzenie zaniechania przez PUK stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Należy zaznaczyć, że kontrola wzorców umownych, wykonywana przez Prezesa UOKiK ma charakter abstrakcyjny, tzn. ocenie podlega treść postanowienia wzorca, a nie praktyka jego stosowania. Nieistotne są tu również kwestie sposobu organizacji lub specyfiki działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę, którego wzorzec podlega kontroli (wyrok SOKiK z 23.06.2003r., sygn. akt XVII AmC 34/01).

W związku z powyższym Prezes UOKiK orzekł jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad pkt II sentencji decyzji:

Prezes UOKiK nałożył na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 3344 zł. W myśl art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Fakt nałożenia kary podkreślać ma naganność zachowania podmiotu, który dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym naruszył ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów. Kara pieniężna nakładana przez Prezesa UOKiK pełni funkcję represyjną, prewencyjną oraz edukacyjną. Funkcja represyjna ma stanowić dolegliwość dla przedsiębiorcy łamiącego prawo oraz ma na celu przymuszenie go do powstrzymania się od podobnych działań. Funkcja prewencyjna oraz edukacyjna mają na celu powstrzymanie przedsiębiorcy stosującego praktykę oraz innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniona jest wysokość kar nakładanych na przedsiębiorców. Artykuł 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, należy w szczególności uwzględnić „okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy”.

Podstawą obliczenia wysokości kary jest przychód Przedsiębiorcy osiągnięty w roku poprzedzającym rok nałożenia kary tj. kwota 1 592 437,48 zł. Maksymalna wysokość kary pieniężnej, jaka mogłaby być nałożona na PUK wynosi 159 243,74 zł. W przedmiotowej sprawie negatywnie ocenione działanie przedsiębiorcy polegało na stosowaniu praktyk opierających się na stosowaniu wzorca Umowy, który zawierał w swojej treści zapisy sprzeczne z

obowiązującymi regulacjami prawnymi, w postaci postanowień tożsamyh z wpisanymi już do Rejestru. Konsument podejmując decyzję o zawarciu umowy w oparciu o narzucony mu przez Przedsiębiorcę wzorzec zawierający bezprawny zapis nie ma możliwości rzeczywistego wpływu na istnienie i treść zawartych w nim postanowień. Strona zawierająca umowę według narzuconego wzorca jest nim związana z chwilą zawarcia umowy. Na Przedsiębiorcy prowadzącym działalność gospodarczą, jako na profesjonalście ciąży obowiązek działania zgodnie z obowiązującymi normami prawa. Ustalając kwotę bazową Prezes UOKiK wziął też pod uwagę długotrwałość stosowania przez PUK wzorca zawierającego zakwestionowane postanowienia. Przedsiębiorca ten, począwszy od 2005r. do 2011r., stosował wzorzec zawierający wszystkie, wskazane w sentencji mniejszej decyzji postanowienia.

Odsetek określony w celu dalszego obliczania kary to 0,3 % przychodu przedsiębiorcy. Kwota odpowiadająca temu odsetkowi stanowi tzw. kwotę bazową, która wynosi 4777,3 zł. Przedsiębiorca działając na rynku ma obowiązek znać podstawowe regulacje prawne dotyczące ochrony konsumentów w Polsce. Przedsiębiorca nie dochowując staranności w prowadzonej działalności gospodarczej stosował wzorzec zawierający w swojej treści bezprawne zapisy. Zarzucana praktyka polega na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, tożsamyh co do celu i skutku z postanowieniami wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Przedsiębiorca stosował w obrocie gospodarczym wzorzec zawierający postanowienia skutkujące lub mogące skutkować pogorszeniem warunków ekonomicznych i prawnych konsumentów, poprzez: rażąco krótki termin składania przez konsumenta reklamacji (punkt **I a**), naruszenie obowiązku dostarczenia wzorca i ograniczenie możliwości odstąpienia od Umowy (punkty **I b,c**), faktyczne decydowanie przez Przedsiębiorcę o skuteczności doręczeń korespondencji do konsumenta (punkt **I d**), brak wezwania do zapłaty przed rozwiązaniem Umowy bez wypowiedzenia (punkt **I e**). Praktyka określona w pkt I a decyzji mogła mieć bezpośrednie, negatywne skutki dla konsumenta w postaci ograniczenia odpowiedzialności Przedsiębiorcy za świadczone usługi. Natomiast pozostałe cztery postanowienia, uznane za tożsame z klauzulami znajdującymi się w Rejestrze, również stwarzały zagrożenie dla interesów konsumentów, jednak nie w tak bezpośredni sposób. Generalnie, przedmiotowe postanowienia nie stwarzały bezpośrednich, dolegliwych skutków finansowych dla konsumentów.

Prezes UOKiK nie znalazł w sprawie okoliczności dodatkowo obciążających Przedsiębiorcę.

Już w początkowej fazie postępowania administracyjnego, bezpośrednio po jego wszczęciu PUK dokonał zmiany Umowy, usuwając z niej dwa kwestionowane przez Prezesa UOKiK zapisy i zmieniając kolejne trzy, co spowodowało faktyczne zaniechanie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, wskazanej w pkt I niniejszej decyzji. Dlatego też zaprzestanie stosowania przedmiotowej praktyki przez Przedsiębiorcę zostało przez Prezesa UOKiK uznane za okoliczność łagodzącą, co wpłynęło na

ostateczny wymiar kary pieniężnej, poprzez jej obniżenie o 30%. Nałożona kara pieniężna wynosi tym samym 3344 zł.

Ostatecznie więc nałożona kara pieniężna w wysokości 3344 zł stanowi 0,21% przychodu i odpowiednio 2,1 % maksymalnej wysokości kary, jaka mogłaby być nałożona w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze należało orzec, jak w punkcie II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy antymonopolowej karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rachunek Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Od niniejszej decyzji, na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Lublinie, w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia decyzji.

Otrzymuje:

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o.
ul. Wielka 62
22-630 Tyszowce